

Какъ е използвана народната пѣсенъ отъ нашия писателъ—това не е прѣдметъ на тия редове: него ще разгледаме въ друга статия. А какво въздѣйствиe упражнява върху душата на българина народната пѣсенъ, легнала за мотивъ на едно художествено произведение и какви пѣтища ни сочи въ развитието на нашата родна литература искаме да повдигнемъ за обсъждане.

Незнамъ да ли има просвѣтенъ българинъ, който да не е челъ: съ затаенъ трепетъ Пенчо Славейковитѣ—Коледари, Епиталамии, Чумави, Нераздѣлни; съ нежно упоение—на П. Ю. Тодоровъ—Самодива, Змѣюва свадба, Слънчова женидба, Зидари, идилиятѣ му; съ увлѣчение—Вампиръ, Змѣй, Къмъ свобода, Анатема отъ Антоанъ Страшимировъ и да не е слушалъ съ напрѣгнато внимание неговитѣ извѣстни бесѣди, въ които народната пѣсенъ е откровение за обясняване народния битъ. Кирилъ Христовъ съ пѣснитѣ си „Самодвѣска китка“ облѣхна душата ни съ възторгъ на родна рѣчь и битова мисль и показа колко красота и съзвучие се таи въ народната пѣсенъ. А Трифонъ Куневъ въ своята книга „Пѣсни“, едва ли не забравена, кой знай защо, показва колко възторгъ и съкровени чувства се таятъ въ народната пѣсенъ и какъ въ чаръ и вдъхновение грѣятъ въ пѣснитѣ на онѣзи, които живѣятъ край буйна Вита и дълбока Панега. Тая книга заслужва юбилей, ако въобщо съ юбилей трѣбва да се прояви адмирация къмъ нѣщо твърдѣ красиво, каквито сж тия дивни пѣсни, изпѣти на най чистъ роденъ езикъ. Ц. Церковски, единъ отъ първитѣ пѣвци, простъ и наивенъ както самия народъ, безискусвенно ала искрено и топло си създаде трайни връзки съ народа, срѣдъ който израстна. Въ Бѣла черкова—родното село на поета, даже по хора и сѣденки се припѣватъ неговитѣ звучни пѣсни.—Ана Карима явила се прѣди П. Ю. Тодоровъ съ разкази на народни мотиви, показва тънко разбиране на народното творчество. А „Башино огнище“ на Ив. Кириловъ е новостъ по начина както сж възсъздадени народни повѣрия и обичаи. Критиката на Д-ръ Тиховъ, Л. Вълчановъ, П. Росенъ, както и безименнитѣ прицѣнки по списания и вѣстници върху тия идилии—спомени, говорятъ за еднодушието, когато се цѣни народното творчество.

Ала не само критиката—и читателя проявяватъ живъ интересъ къмъ тая литература. Живиятъ интересъ къмъ четивото и то повече къмъ редното отъ колкото къмъ прѣводното, особено слѣдъ войнитѣ: когато българинътъ почувствува, че безъ народно самосъзнание едно племе е уречено на гибель, че безъ вътрѣшно прѣвъзможване нацията е разколебана въ своитѣ устои—е живъ примѣръ за силата на народната литература.